

parte rei contentæ. Exemplum autem de duobus corporibus penetratis non est ad rem, quia duo corpora penetrata, ita sunt simul in uno loco, quod ille locus non continet, neque formaliter, neque eminentialiter plura loca eorumque diversitatem, sed est unus simplex locus, in quo per divinam potentiam penetrantur duo corpora. At vero æternitas in qua ponuntur et mensurantur simul ex parte ipsius æternitatis est tantæ eminentiæ, quod continet in omnes mensuras inferiores, et ab illa causantur et derivantur; unde qui perfecte videt æternitatem potest videre omnes mensuras inferiores, et earum successionem, et quomodo unum existit successive post aliud. Qui autem perfecte videt unum locum, in quo penetrantur duo corpora, vel ipsa corpora ut penetrata in uno loco, continuo videt plura alia loca, vel existentiam corporum in illis successive, quia non continentur, aut causantur, vel dependent illa plura loca, et successio eorum ab isto uno loco, nec formaliter, nec virtualiter.

XII. Adhuc tamen objicies pro intelligentia mentis D. Thomæ. Nam doctor sanctus non dicit Deum respicere futura ut præsentia in æternitate, quasi sibi sint jam producta et existentia, sed quod respicit per cognitionem suam mensuratam æternitate, illa futura pro eo tempore quo erunt præsentia, non vero prout solum sunt in causis suis differentiibus, et ante illud tempus in quo producentur, eruntque præsentia; et hoc est non cognoscere futura, ut futura, id est, non intra causas suas differentes, ut sæpe dicit D. Thomas, sed ut præsentia; sed tamen ly præsentia sufficienter potest intelligi de præsentia in suo tempore, non ut jam præsentia in æternitate, sed quia illa præsentia pro illo tempore, jam objective in æter-

nitatem divini intuitus repræsentatur, frustra ergo restringitur sensus doctoris sancti ad tam rigidam intelligentiam, quod voluerit ponere res ipsas physice existentes et præsentem in æternitate ante physicam sui productionem in tempore. Præsertim cum ejus intentum solum sit ostendere, quod Deus non cognoscit futura ut futura, sed ut præsentia, id est, ut extracta ab indifferentia causæ, et in suo esse determinata. Hoc autem sufficienter salvatur si intuitus Dei attingat existentiam determinatam quam in illo tempore res habebit extra causas, non quam ante illud tempus habet jam in æternitate. Et cum dicit D. Thomas quod cognitio Dei est æterna, et ambit omne tempus, non est sensus quod illa quæ sunt in tempore, realiter sint præsentia ipsi æternitati, sed quia videt Deus per æternam cognitionem omne quod est in tempore. Coexistentia autem rei cum æternitate est denominatio extrinseca, quæ sumitur, et dependet a creatura existente, et sic antequam existat, non fit ista denominatio, sicut nec relatio Domini, creatoris, etc. Per hunc modum dicendi putant aliqui solvi omnia loca quæ ex D. Thoma afferri solent pro conducentia istius præsentia in æternitate ad divinam intuitionem.

XIII. Cæterum explicationem hanc allisimus supra disputatione VIII, art. III. Et revera vim affert menti et locis D. Thomæ quæ ibi ponderavimus, dum ab æternitate adimit præsentiam durativam rerum temporalium, et solum concedit objectivam respectu ejus durationis, et præsentia quam res habitura est tempore quo fiet. Atque ita res futuræ non erunt præsentem Deo in æternitate, sed præsentatæ. D. Thomas autem semper ponit illas æternitati præsentem, et quod æternitas adest tempori, et ambit omne

tempus, nusquam vero dicit eas esse præsentatas tantum æternitati, quia cognitæ. Et sic ista solutio violentiam affert propriæ significationi, qua D. Thomas significat res esse præsentem in æternitate, utique præsentia durationis et mensuræ, non denominationis in esse cognito. Sed ulterius dicimus, quod illa explicatio nullo modo sustineri potest. Primo, quia non est dubium quod D. Thomas reddat pro causa et ratione cognoscendi futura tamquam præsentia ipsam existentiam in æternitate Dei, cui omnia sunt præsentia, ut patet in hac quæstione, art. XIII, aliis locis supra quæstione illa IX adductis. Ergo si Deus dicitur videre præsentia, quia videt illa præsentia suo tempore, et extra causas indifferentem, æternitas ergo ad nihil conducit ut reddat illa præsentia, quia æternitas non est medium constituendi illa ex nunc physice et durative extra illas causas indifferentes, id enim negat ista solutio, neque est medium intentionale seu intelligibile reddens res illas præsentem seu repræsentatas intellectui, quia æternitas non significat speciem, vel lumen, aut rationem intelligendi, sed mensuram divinæ, et immutabilis durationis, ergo æternitas ex vi sui formalis conceptus non conducit, neque ut res sint præsentem physice, seu durative, neque intelligibiliter, seu repræsentative, impertinenter ergo adducitur a D. Thoma præsentia rerum in æternitate, si solum intelligit Deum videre res præsentem pro eo tempore quo erunt extra causas in propria mensura. Quod si dicatur adducere æternitatem et probare ex æternitate D. Thomam, Deum videre res ut præsentem, quia illa æternitas reddit cognitionem Dei æternam illamque mensurat, cognitio autem æterna tangit omnia tempora, ut præsentia sibi, contra est, quia hoc modo

etiam dicitur Deus ratione æternitatis ut mensurantem cognitionem, habere possibile ut præsentia, et præterita etiam, quia cognitio Dei ut mensurata æternitate non solum futura attingit, sed etiam possibile et præterita, et præsentia, et mensuratio cognitionis per æternitatem ex æquo se habet ad omnia. Nullus autem dicere potest quod possibile Deus intuitive videt, ut præsentia ex eo quod cognitio, qua Deus cognoscit possibile mensuratur æternitate, ergo si non alio modo se habet æternitas erga futura nisi mensurando cognitionem, non magis reddet intuitivam cognitionem futurorum, quam possibile. At D. Thomas probat ratione æternitatis Deum videre res futuras, ut præsentem intuitive, non vero possibile, quia non sunt in æternitate, ergo non solum utitur æternitate ut mensurante cognitionem, et reddente illam æternam, hoc enim etiam habet cognitio respectu possibile, quæ tamen solum abstractivè attingit.

XIV. Secundo, non potest ista explicatio S. Thomæ subsistere, quia etiam si Deus videat res pro eo tempore quo extra causas ponentur, tamen si seclusa æternitate videret illas, sine dubio videret ut futuras, etiam si infinito suo lumine eas attingeret, quia videret eas ut distantes ab eo tempore seu duratione in qua eas videt, et ut successuras, et nondum sibi præsentem durative, licet præsentatas objective; sed in opposita sententia, etiam si cognitio divina sit mensurata æternitate, tamen etiam respectu æternitatis res illæ se habent ut futuræ et successuræ, si quidem nondum modo sunt præsentem æternitati durative, nec erunt præsentem priusquam sint in tempore, si quidem prius debent esse præsentem tempori quam æternitati, imo esse in æternitate non est aliud quam denominatio extrin-

seca ex coexistentia in tempore, ergo æque bene videt illas ut futuras, et non præsentem divina cognitio videndo illas in æternitate, atque seclusa æternitate, solum per hoc quod infinita ejus cognitio amplectatur omne tempus, et videat illam partem temporis pro qua erunt res futuræ. Et sic totam illam rationem et paraturam æternitatis ambientis omne tempus ad probandum quod Deus videt res ut præsentem, et extra causas, et non ut futuras, frustanee adducit D. Thomas, si quidem etiam seclusa æternitate per solam comprehensionem totius temporis Deus videbit res pro tempore, quo existent extra causas, pro illo quidem tempore præsentem, sed modo adhuc ut futuras, et positas in æternitate, æque bene respicit illas ut futuras modo in æternitate, et nondum ut præsentem. Æternitatis ergo mentio omnino vacat in hac solutione, et si in ejus sensu adducitur a D. Thoma omnino impertinenter adducitur, et nullo modo conducit.

XV. Denique, hæc solutio fatetur intuitum divinum modo ferri in res futuras non prout sunt in causis quæ modo existunt, sed prout erunt extra illas in illa parte temporis quo extra illas ponentur, quod etiam intendit S. Thomas, sed qua ratione reddantur intuitive, et non solum intra causas, hoc explicat D. Thomas, quia videt illas ut sunt in æternitate, quia æternitas ambit omne tempus, et sic complectitur etiam illam partem temporis, in qua res illa erit præsentem: in hac autem solutione non explicatur quo medio res illa, et pars illa temporis præsentem reddatur in se, sed solum dicitur quod attingitur a Deo per suum lumen infinitum, a quo quidquid cognoscibile est attingitur. Ad quid ergo deservit æternitas, et ad quid eam adducit S. Thomas si neque se habet ut medium cognoscendi, ne-

que ut rem ipsam futuram præsentem reddens in sua duratione, aut extra causas ponens, neque ut lumen intelligens, aut ut species representans? Ergo hæc solutio ita explicat mentem suam, scilicet quod res videntur ut extra indifferentiam causarum pro tempore quo producantur, quod non explicat mentem D. Thomæ ad quid interponit hic æternitatem, ut ratione ejus res illæ sint præsentem, et non cognoscantur ut futuræ, si ad hoc ut cognoscantur ut non futuræ, seu præsentem nihil conducit, nec in illis quidquam ponit æternitas. D. Thomas autem non solum dicit quod cognoscit res illas non ut futuras, sed præsentem, et extractas a suis causis indifferentibus, sed etiam dicit, quod id habent beneficio æternitatis ambientis omne tempus, alias frustra ad id probandum et explicandum adducit æternitatem. Hoc autem solutio ista non salvat, neque explicat, ergo neque salvat mentem D. Thomæ: videantur plura disputatione illa nona citata, articulo III.

DISPUTATIO XX.

DE SCIENTIA MEDIA CONDITIONATORUM.

ARTICULUS I.

Explicatur nomen, origo, punctusque difficultatis circa scientiam mediam.

I. Distinguendum est nomen ratioque scientiæ mediæ a ratione scientiæ conditionatorum, et tamquam diversæ difficultates longe inter se distantes reputandæ sunt, an detur in Deo certa scientia objectorum conditionatorum certa et vera, id est, an Deus cognoscat objecta quæ posita aliqua conditione essent

futura licet de facto nunquam futura sint, v. g. si Petrus non fuisset in domo pontificis non negaret Christum, et an detur in Deo scientia media, quam sic primus vocavit Molina, quia eam posuit mediam inter scientiam liberam et necessariam Dei. Revera tamen per illam (quidquid sit de nomine quo nominetur) voluit explicare modum quo Deus cognoscit illa objecta sub conditione futura, quæ absolute et de facto non erunt, quod videlicet Deus illa cognoscit independentem et antecedentem ad omne decretum voluntatis suæ ex sola comprehensione ipsius veritatis talis propositionis, et liberi arbitrii, vel causarum, ex quibus oritur.

II. De primo fuit controversia, nec est alicujus momenti inter auctores an sit neganda, vel ponenda in Deo talium objectorum scientia. Et totum pondus controversiæ, quod a quinquaginta annis paulo minus inter patres societatis et S. Dominici versatur est circa secundum punctum. Scio auctores aliquos magno apparatu congerere testimonia probationesque ad ostendendum Deum illa futura cognoscere, in quibus tantam vim ponunt, ut dicant Thomistas, qui a principio negaverant in Deo esse horum scientiam futurorum, tanta mole et fortitudine argumentorum pressos, dedisse manus, et in eorum castra transiisse, et solum in modo concedendi Deo istam scientiam, nempe an ex decreto Dei libero, an independentem ab illo, nunc occupari, nec parva verborum pompa inanem triumphum de tanta victoria tubicinant, de quo videri potest p. Herice disp. VII, c. VII, et Alarcon tract. de scientia Dei, disput. IV, c. IV, n. V.

III. Et in hac parte studiosus veritatis sciat omnia ista foliorum sonitum esse, et inanes umbras, adver-

tat non aliunde melius elici posse quid controversiæ in hac parte fuerit, et in quo difficultatis nervus positus sit a Thomistis contra Molinam, et alios qui totum fundamentum suæ sententiæ circa infallibilitatem auxiliorum gratiæ ad scientiam mediam quasi ad basim reducunt, quam ex his quæ in talibus controversiis delata sunt, et exposita coram Sede Apostolica, ut ab ipsa determinarentur. Cum enim sanctissimus pontifex Clemens VIII, infatigabili studio ac labore rem hanc decidendam assumeret, varia scripta seu dubia, quæ tamquam controversa tractanda erant, congregationibus coram eo habendis transmittabat, et juxta ea quæ in eis proponebantur, res istæ controversæ tractabantur, in his non invenitur controversia aliqua, vel dubitatio de hoc puncto, an Deus simpliciter cognoscat ista objecta conditionate futura, sed an Deus cognoscat illa certo et infallibiliter ante decretum suum. Id constat ex scripto transmissio a sanctissimo per secretarios congregationis die 15. julii, anno 1604, et fuit scriptum undecimum tenoris sequentis:

An sit sententia S. Augustini, quod ante decretum absolutum divinæ voluntatis, detur in Deo cognitio certa et infallibilis contingibilium dependentium a causa libera, qualem Molina per scientiam mediam Deo tribuit?

CLEMENS PAPA VIII.

IV. De hoc autem dubio incæpit tractari et disputari coram sanctissimo, aliquot cardinalibus et censoribus deputatis, 27 octobris ejusdem anni 1604, et fuit congregatio XXXIII, in ordine, duravitque disputatio per tres congregationes. Cur autem per tot congregationes de hoc